

**Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.**

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

**Datum, dokdy jsou
noviny předplacené,
je v pravém horním
rohu štítku!**

J Time
Committed
À dé lai
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 15.

(415.)

Vol. 18.

satellite **1-416**

Thursday,

August 7,

2008

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Ako si zachrániť moc

Bratislava-sme/Peter Morvay-To, že Čína nedodržala nič zo svojich sľubov na zlepšenie stavu ľudských práv a uvoľnení cenzúry, ak získa právo usporiadať letné olympijské hry, asi nikoho so zdravým rozumom neprekvapilo. Predpokladali to nielen aktivisti bojujúci za ľudské práva a médiá, ktoré pred týmto vývojom varovali, ale skoro naisto aj olympijskí funkcionári, ktorí o udelení rozhodovali, a politici, ktorí ich rozhodnutie obhajovali.

Rozdiel medzi aktivistami a novinármi na jednej a papalášmi na druhej strane je iba v tom, že prvým naplnenie sa ich predpovedí skôr prekáža, druhým je situácia v Číne v lepšom prípade ukradnutá. Ani väčšina aktivistov však nebola taká pesimistická, aby predpokladala, že sa čínsky útlak pred hrami a počas nich nielen nezmenší, ale dokonca zvýši. Tlak na disidentov narástol, aby im dopredu zobrali chuť aj možnosť akokoľvek narušiť „dôstojný priebeh hier“, preložené do bežnej reči pokaziť veľkú propagandistickú akciu, na ktorú režim hry degradoval.

Cenzúra sa posilnila a bude sa - opäť v priamom rozpore so sľubmi - týkať aj novinárov referujúcich o olympiáde. Do absurdnej miery vzrástlo vymývanie mozgov obyvateľstva, ktoré má nakázané, o čom hovoriť nesmie, a čo naopak vraviť musí, ak sa náhodou pripletie do cesty nejakému zahraničnému návštevníkovi.

Režim navyše využíva hry na demonštráciu moci. Pod zámienuku ich bezpečnosti robí policajné a armádne manévry, ktorých rozsah nič neodôvodňuje. Olympiáda sa stala zámienukou na zásah proti etnikám, ktoré sa vytrvalo bránia počínaniu, napríklad Ujgurom. Pod zámienukou zásahu proti teroristom vyhrážajúcim sa útokmi na civilistov perzekvujú aj organizácie brániace ľudské práva nenásilne a legitímnymi spôsobmi.

Dôslednosť pekínskych vládcov zachádza tak ďaleko, že pred olympiádou pritvrdili proti Severokórejčanom, ktorí sa cez Čínu snažia uniknúť vlastnej, ešte brutálnejšej diktatúre. Na rozdiel od praxe posledných rokov ich vracajú domov s minimálnym oneskorením.

Jediným pozitívnym a neplánovaným prínosom olympiády sa stáva, že ukazuje, aký oslabený a zneistený sa sám čínsky režim cíti byť, keď na problémy reaguje tak prehnane a brutálne. Komunistickí vládcovia napriek zúrivému úsiliu pomaly strácajú pôdu pod nohami. Nedokážu riešiť rastúce sociálne napätie (z prudkého rastu čínskej ekonomiky má osov asi desatina obyvateľov), na vidieku prepukajú denne desiatky lokálnych násilných nepokojov, pri ktorých sa ľudia bránia proti vyvlastňovaniu pôdy, korupcii a svojvôli miestnych funkcionárov či znečisteniu bezprostredne ohrozujúceho ich životy. Lokálny nepokoj v Číne znamená, že sa na ňom priemerne zúčastňuje desiatky tisíc ľudí, zahraničné médiá však píšú aj o stotisícových povstaniach potlačovaných armádou.

Režim na to reaguje aj tým, že zo štátnej ideológie postupne odbúrava komunizmus a nahrádza ho nacionalizmom. Dobrým príkladom je práve olympiáda, ktorá už namiesto revolúcie oslavuje veľkosť čínskeho národa. Osvedčený scenár premeny komunistov na nacionalistov poznáme aj z domova, uvidíme, ako bude fungovať v Číne.

30. 7. 2008

***

Home - Domov

Z FILMU MARGARETY HRUZY - DOMOV

FOTO: FINALE

Margareta Hruza hľadá domov. Alespoň ve filmu. K tomu si prizvala dva kameramany, Petra Koblavského a Jakuba Šimůnka. Strih Lucie Haladová a Tonička Janková, hudba Dominik Renč. Produkce *Negativ* - Pavel Strnad.

Rok 1968 byl tak poněkud zvláštní. Na rozdíl od let normalizace ho člověk má v hlavě den po dni, měsíc po měsíci. Byl zvláštní nejen tím, co se dělo na politické scéně, ale i tím, o čem se hovořilo. Byla zde naděje i zklamání. Sladká nejistota i ochutnávání zakázaného ovoce svobody. Najednou se otevřely hranice. Nezáleželo na penězích. V bance mu vyměnili pár šestáků, ale už stačilo zvednout palec a mířit na Domažlice a najednou zastavil nákladňák, který vzlal dříví do sousední vesnice v Bavorsku a pak již byly reklamy na Coca-Colu, výlohy přeplněné zbožím. Bylo to zajímavé, ale nic víc, kvůli tomu se přece neodcházelo. Po cestách do Anglie, Francie, Holandska a Německa jsme se vraceli domů, protože tam byl náš domov, naši sourozenci, naši rodiče, naši přátelé, naše ulice, klub, kterému jsme fandili...

Nezvyklá svoboda vtrhla i do sdělovacích prostředků. Diskutovalo se o vedoucí úloze strany, o moderním umění, o literatuře, ale i o sexu... V Jablonci začali se striptýzem, který se rychlostí světla přenesl i do Vodičkovy ulice, kde byla obrovská reklama *Kráska bez závoje*.

Měnily se i vztahy mezi lidmi. Vznikaly nové vazby, které záležely na momentální situaci. Lidé se rozcházeli, odcházeli do emigrace. Doposud prostor jim daný a vyhrazený byl nahrazen volbou. Po krátkou

dobu se lidé mohli rozhodnout mezi emigrací a životem bez domova a životem doma, ale bez svobody. Margaretiny rodiče se rozhodli v roce 1969 pro Norsko. Jednu z nejhezčích zemí v Evropě, ale zároveň pro zemi, která je limitována. Podobně jako v dalších evropských zemích nelze udělat kariéru jako třeba v Americe. Matka znovu emigruje, tentokrát do Los Angeles, do Hollywoodu.

Dospívající Margareta je bez domova, vykořeněná, pohybuje se mezi Norskem, Českem, kam se navrátila svoboda a Amerikou.

Po letech, již jako dospělá žena, se snaží analyzovat situaci. Zjistit, jestli člověk vůbec domov potřebuje a kde to je. Pokouší se znovu vyhledat v Oslu, kde má přátele i určité zázemí. Zjistit, kde mají domov její rodiče.

Při této analýze hovoří s rodiči. Otázkou je, jestli by k těmto rozhovorům došlo bez kamery. Jestli je to běžný proces, kdy dospělí lidé se ptají na určité otázky svých rodičů a jestli by si rodiče udělali čas, i kdyby zde nebyla kamera a jestli bez ní by tak přesně a stejně zdůvodňovali svá rozhodnutí, která udělali před rokem, či čtyřiceti nebo pětadvaceti léty. Skutečností je, že všichni vypadají naprosto přirozeně. Přestože mluví česky, jejich řeč je poznamenaná dlouhou emigrací.

Dosáhli určitého úspěchu, ale ztratili domov. Film zůstává otevřený. Margareta se vrací do Prahy, ale nalezne tam svůj domov? Má naději.

Maďarský režisér István Szabó se v roce 1970 pokusil ve filmu *Sázka na iluze* ukázat rozdílnost dvou světů. Jancsiho a Káti.

Jancsi po roce 1956 zůstal v Maďarsku, Káťa žije ve Francii. Jejich světy jsou natolik jiné, že se nemohou potkat. Je to pouze sázka na iluze, sázka na něco, co už neexistuje. Přes ojedinelou snahu režiséra v době komunismu se podívat na problém z obou stran a přes pokus oprostít se od černobílého vidění, v němž emigrace je vždy negativní, se nedostal k tomu, co emigrace znamená pro druhou generaci.

Margareta Hruza se pokusila na plzeňském festivalu *Finále* přiblížit tento svět, svět dětí, které se narodily rodičům bez domova svým filmem. Film asi hovoří víc k nám emigrantům než k lidem v Čechách či na Slovensku. Vždyť pojem bezdomovci tam před rokem 1989 neznali a označuje se tím ekonomicky nejslabší skupina obyvateľstva. Ve skutečnosti film *Home - Domov* je vlastně také o bezdomovcích, ale bohatých, a svým způsobem i úspěšných.

V jedné psychologické studii se říká, že vězňům je za trest odebrán „domov“. Pro mnohé se naopak vězení stává domovem. Místem, kde mají přátele, kde vše znají, kde se cítí dobře.

Srpen 1968 odebral mnohým domov. Někteří našli *nový domov* za hranicemi. Někteří se s tím ani po letech nedokážou vyrovnat. Někteří o tom ani nepřemýšlejí, ale možná se nad tím zamýšlejí jejich děti. Film Margarety Hruzy *Home-Domov* je takovým zamýšlením a stojí za shlédnutí.

www.homethefilm.com

Prodej: hruzam@gmail.com

Aleš Březina

***